ශ්‍රී ලංකා විභාග දෙපාර්තමේන්තුව
இலங்கைப் பரீட்சைத் திணைக்களம்

අ.පො.ස. (උ.පෙළ) විභාගය/க.பொ.த. (உயர் தர)ப் பரீட்சை - 2021 (2022)

පාඩම් අංකය / இலக்கம் 23

විෂයය / பாடம் ඒදුරුපාලන විද්‍යාව

ලකුණු දීමේ පරිපාටිය/புள்ளி வழங்கும் திட்டம்

I පත්‍රය/பத்திரம் I

ප්‍රශ්න අංකය / வினா இல.	නිවැරදි අංකය / விடை இல.	ප්‍රශ්න අංකය / வினா இல.	නිවැරදි අංකය / விடை இல.	ප්‍රශ්න අංකය / வினா இல.	නිවැරදි අංකය / விடை இல.
01.	4	11.	3	21.	1
02.	3	12.	2	22.	4
03.	5	13.	3	23.	5
04.	4	14.	2	24.	2
05.	4	15.	2	25.	3
06.	2	16.	3	26.	2
07.	4	17.	5	27.	1
08.	1	18.	1	28.	5
09.	2	19.	3	29.	4
10.	1	20.	3	30.	3

එක් නිවැරදිට/ ஒரு சரியான விடைக்கு ලකුණු 02 බැගින්/புள்ளி

අවසාන ලකුණු/மொத்தப் புள்ளிகள் 2 × 30

B කොටස - ප්‍රශ්න හතරකට පිළිතුරු සපයන්න.

31. දේශපාලනය පිළිබඳ සුලභතාත්ත්වික අධ්‍යයන ප්‍රවේශයේ සම්මුදාය කුමක් ඒවාද. එයින් දෙකක් නම් කරන්න.

I. සම්භාව්‍ය කුලතාන්ත්‍රික

II. 20 වැනි සියවසේ කුලතාන්ත්‍රික

III. සමකාලීන

32. ලෝකයේ දේශපාලන පක්ෂ ප්‍රධාන කිහිපයක් තිබේ. ඒවායින් දෙකක් නම් කරන්න.

I. කන්සර්වේටිව් පක්ෂය
II. ලේබර් පක්ෂය
III. අධිපති කන්සර්වේටිව් පක්ෂය
IV. අධිපති ලේබර් පක්ෂය
V. ඔහු පක්ෂය

33. දේශපාලන සහ සමාජ ජීවිතය තුළ සිවිල් සමාජය යන සංකල්පය අර්ථ කතරයින් හැඳින වේ. ඒවායින් දෙකක් නම්

I. සම්භාව්‍ය ලිබරල්වාදී අර්ථය
II. සම්භාව්‍ය මාක්ස්වාදී අර්ථය
III. සාංගේමික ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී අර්ථය
IV. නව මාක්ස්වාදී ග්‍රාම්ෂියානු අර්ථය

34. රාජ්‍යය යනු සමාජයේ ඇති මානව සංවිධාන අතුරෙන් ඉහළම සංවිධානය යන අදහස දක්වන දේශපාලන විචාර දෙකක් දේශපාලන චින්තකයන් දෙදෙනකු සමඟ අනනා වී ඇත. එම විචාර දෙක මොනවා ද?

I. ඇරිස්ටෝටලියානු අර්ථය - ඇරිස්ටෝටල්
II. වෙබේරියානු අර්ථය - මැක්ස් වේබර්

35. (1) ස්ත්‍රීන් දේශපාලන ක්ෂේත්‍රයෙන් බැහැර කිරීම ප්‍රශ්න කරන්නේ දේශපාලන අධ්‍යයනයේ ඇති කවර ප්‍රවේශයෙන් ද?

ස්ත්‍රීවාදී ප්‍රවේශය/ ස්ත්‍රීවාදය

(2) ආර්ථික සහ සමාජ පන්ති යන සාධක මඟින් දේශපාලනය නිරූපණය කරන බව සැලකෙන්නේ කවර දේශපාලන අධ්‍යයන ප්‍රවේශයෙන් ද?

මාක්ස්වාදී ප්‍රවේශය/දේශපාලන ආර්ථ ගාස්ත්‍රීය ප්‍රවේශය/ ඓතිහාසික ද්‍රව්‍යවාදය / සමාජවාදී ප්‍රවේශය

36. (1) නීතිය සියලු පුද්ගලයින් සඳහා එක සමාන ලෙසින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ය යන අදහස අවධාරණය කරන නීතියේ ආධිපත්‍යයට (Rule of Law) අයත් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී මූලධර්මය කුමක් ද?

නීතිය ඉදිරියේ සමානත්වය/ නීතිය පාලකයාට හා පලිතයාට එක සමානව ක්‍රියාත්මක කිරීම

(2) ආණ්ඩුකාරවරයා බලය එක ආයතනයක් වෙත අනියම්ලෙස විශ්වාසවීමට ප්‍රත්‍යාභාරකරුවෙකු ආණ්ඩුකාරවරයා සාමාන්‍ය පිළිපැරිමය කුමක් ද?

බලතල පවරා දීම/ බලතල පෙදීම / බලතල පැවරීම

37. (1) ඉහළින්ම ආණ්ඩුකුමය සතුව ඒ ඇති ආණ්ඩුකුම විරෝධතා මැදිලිය කුමක් ද?

අභිය - සභාවීය මැදිලිය / ස්වාධිපති තීරණය

(2) දෙවන ආණ්ඩුකුමය සතුව ඒ ඇති ආණ්ඩුකුම විරෝධතා මැදිලිය කුමක් ද?

ඒකීය/ එකීය මධ්‍යයෙන්ම සාමාන්‍යයෙන්

38. නිවැරදි කුමය පිළිබඳ මැන්ස් ගෙඩිරිමේ තානාය කළ අධිපතිය කුම කුමක් කියයි. ඒවායින් දෙකක් නම් කරන්න.

I. සාම්ප්‍රදායික
II. අනුභාව මෙවලම් කැපිසෙන්ගාවාදී
III. ගෙනෙතික - තාර්කික

39. (1) ශ්‍රී ලංකාවේ මහජන එක්සත් පෙරමුණු ආණ්ඩුව බලයට පත් වූයේ කුමන වසරේදී ද?

1956

(2) ශ්‍රී ලංකාවේ 1978 ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථාවට විසිවන සංශෝධනය හඳුන්වා දුන්නේ කුමන වසරේදී ද?

2020

40. 1833 දී ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුකුමයට හා අධිකරණ පරිපාලනයට ප්‍රතිසංස්කරණ යෝජනා ඉදිරිපත් කළ කොමිෂන් සභාවේ සාමාජිකයන් දෙදෙනා නම් කරන්න.

I. කෝල්ඩ්බෘක්, තිලියම් කෝල්ඩ්බෘක්
II. කැමරන්, චාල්ස් කැමරන් / CH කැමරන්

41. ශ්‍රී ලංකාවේ 1978 ව්‍යවස්ථාවෙහි 13 වන සංශෝධනය යටතේ හඳුන්වා දුන් බලය විමධ්‍යගත කිරීමේ කුමය තුළ මූලික ලැයිස්තු අතක් තිබේ. ඒවායින් දෙකක් නම් කරන්න.

I. පළාත් සභා ලැයිස්තුව
II. සමගාමී ලැයිස්තුව
III. මධ්‍යම ලැයිස්තුව/ සංවෘත ලැයිස්තුව

42. රාජ්‍ය ස්වාධිපත්‍යයෙහි ඇති පැතිකඩ දෙක නම් කරන්න.

I. අභ්‍යන්තර ස්වාධිපත්‍යය
II. බාහිර ස්වාධිපත්‍යය

43. 1947 සෝල්බරි ව්‍යවස්ථාව යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ පාර්ලිමේන්තුව ආයතන කුනකින් සමන්විත විය. නියෝජිත මන්ත්‍රී මණ්ඩලය ඉන් එකකි. අනෙක් ආයතන දෙක කවරේ ද?

I. අග්‍රාණ්ඩුකාරවරයා/ රැජිණ/ බ්‍රිතාන්‍ය කිරීටය
II. සෙනෙට් සභාව/ උත්තර මන්ත්‍රී මණ්ඩලය/ දෙවැනි මණ්ඩලය / ඉහළ සභාව

44. (I) ඉතාමත් ඝාතක රාජ පුත්‍රයෙක් අවසානයට දයාන්විතයෙක් බවට පත් වූ ප්‍රබෝධනයේ අත්තක් කරන ලද සභා විවිධාකාර කින පදනම් විය. එම විවිධාකාර නම් කරන්න.

I. කවසඬිගෙල්ලොනු නිගිණුම 1618 පුස්තක 1648 අතර
II. කොඩැදි නිළියෙන

45. (I) ලෝකය බල සඳහුරු දෙනෙකුට මේදණ්ඩ ලෝක ක්‍රමය විස්තර කෙරෙන සංකල්පය කුමක් ද?

I. දඹ දැවිය ලෝක ක්‍රමය/දඹ බල දැවිය ලෝක ක්‍රමය
II. ඒක දැවිය ලෝක ක්‍රමය/ඒක බිල දැවිය ලෝක ක්‍රමය

46. ඇල්ලී වැළැක්වීමේ ක්‍රම දෙකක් තිබේ. ඒවා මොනවා ද?

I. කරළ වැළැක්වීම
II. කැළුරු වැළැක්වීම

47. රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති හැදෑරීම් දෙයාකාර ස්වභාවයක් ගනී. ඒවා මොනවා ද?

I. ප්‍රතිපත්ති සම්බන්ධ හැදෑරීම
II. ප්‍රතිපත්ති තුළ හැදෑරීම/ ප්‍රතිපත්ති අධ්‍යයන හැදෑරීම

48. (I) රාජානය රහිතව පෙර පැවති මනුෂ්‍යයන් ඒවන් වූ තත්ත්වය හැඳින්වීමට සමාජ සම්මුතිවාදී න්‍යාය භාවිත කළ සංකල්පය කුමක් ද?

I. ස්වාභාවික තත්ත්වය/ ප්‍රාකෘතික තත්ත්වය/ පූර්ව - රාජ්‍ය තත්ත්වය
II. ජෝන් ලොක්/ලොක්

49. (I) රාජ්‍ය විත්තිය අවධාරණය කළ විසිවන සියවසේ දේශපාලන මතවාදය කුමක් ද?

I. පොසිටිවිවාදය/ පොසිටිවි වාදය/ පොස් වාදය

2) තෝමස් හොබ්ස් විසින් රචනා කරන ලද දේශපාලන න්‍යායට අයත් කෘතිය නම් කරන්න.

I. ලෙවියතන් (ලෙවයතන්)

0. මතවාදයක් ලෙස ජාතිකවාදය හඳුනාගත හැකි ප්‍රවේශ තුනක් තිබේ. ඉන් දෙකක් නම් කරන්න.

I. චිරන්තනවාදී
II. ක්‍රියාත්මකවාදී
III. මෙවලම්වාදී / උපකරණවාදී

I කොටස

1. දේශපාලනය අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා ඇති සමාජ විද්‍යාත්මක ප්‍රවේශය විස්තර කරන්න.

හැඳින්වීම

- දේශපාලනය අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා ප්‍රවේශ කිහිපයක් තිබේ. සමාජ විද්‍යාත්මක ප්‍රවේශය එයින් එකකි.
- දේශපාලන විද්‍යාව සහ සමාජ විද්‍යාව එකිනෙකට ළඟින් සම්බන්ධ ශාස්ත්‍රීය විෂය දෙකක් නිසා ඒවා අතර දිගටම පවතින්නේ කිට්ටු සම්බන්ධයකි.
- දේශපාලන සමාජ විද්‍යාව නම් උප ක්ෂේත්‍රය, දේශපාලන විද්‍යාව සහ සමාජ විද්‍යාව යන ක්ෂේත්‍ර දෙකටම සම්බන්ධය.

අන්තර්ගතය

- දේශපාලන විද්‍යා ගවේෂණය, සමාජ විද්‍යා විධික්‍රම නිසා පෝෂණය වී ඇත.
- ඔගස්ත් කොම්ත්, කාල් මාක්ස් සහ මැක්ස් වේබර් යන දහනව වැනි සියවසෙහි සිටි සමාජ න්‍යායධරයෝ මෙම ප්‍රවේශයෙහි පුරෝගාමීහු වූහ.
- විසි වැනි සියවසෙහි මැද භාගයෙහි දී සමාජ පර්යේෂණ පිළිබඳ ෆ්‍රෑන්ක්ෆර්ට් ගුරු කුලයේ න්‍යායධරයෝ මෙම ප්‍රවේශයේ නූතන පුරෝගාමීහු වූහ.
- නූතන දේශපාලන විද්‍යා විධි ක්‍රමය සමාජ විද්‍යාව සහ මානව විද්‍යාව යන විෂය දෙකෙන්ම අභාසය ලබා ඇත.
- සමාජ විද්‍යා ගවේෂණය අවබෝධකර ගැනීමට අපේක්ෂා කරන්නේ සමාජ ව්‍යුහයන්, සමාජ සංවිධාන, සමාජ ඒකක, මනුෂ්‍යයින් සහ සමාජය අතර සම්බන්ධය, සමාජ ස්ථරායණය සහ සමාජ පරිවර්තනය යනාදී තේමාය.
- පහත සඳහන් ආකාරයේ තේමා පිළිබඳව පුළුල් අවබෝධයක් ඇති කර ගැනීමට දේශපාලන විද්‍යාඥයින්ට සමාජ විද්‍යා ප්‍රවේශය බෙහෙවින් ප්‍රයෝජනවත් වේ. දේශපාලන පක්ෂ සහ ඒවායේ සමාජ පදනම්, පුරවැසියන්ගේ ඡන්ද චර්යාව, දේශපාලනයට බලපාන සමාජ ගැටුම්, දේශපාලනයේ සමාජ සහ පන්ති පදනම් සහ පන්ති අරගලය.
- දේශපාලනය පිළිබඳ සමාජ විද්‍යා ප්‍රවේශය පිළිකුරු සොයන්නට උත්සාහ ගන්නේ පහත සඳහන් ආකාරයේ ප්‍රශ්නවලටය. පුරවැසියන් දේශපාලනයට සහභාගී වන්නේ ඇයි? සමාජයේ දේශපාලන බලය ඇත්තටම දරන්නේ කවර සමාජ කොටසක් හෝ සමාජ පන්තිද? ධනය, කුලය, පන්තිය, පවුල, ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය වැනි සාධක පුරවැසියන්ගේ දේශපාලන සහභාගීත්වයට බලපාන්නේ කවර ආකාරයෙන් ද? දේශපාලන පක්ෂ නියෝජනය කරන්නේකවර දේශපාලන අභිලාෂද?

නිගමනය

- සමාජ විද්‍යාත්මක ප්‍රවේශයෙන් ලැබෙන ප්‍රයෝජනය සහ එහි සීමා ගැන සඳහන් කරමින් පිළිකුර අවසන් කළ හැකිය.
- දේශපාලනය ඇත්ත වශයෙන්ම සිදුවන සමාජය වෙනව යැමට එම ප්‍රවේශය දේශපාලන විද්‍යාඥයින්ට හැකියාව ලබා දෙයි.

- දේශපාලන විද්‍යාවේ ඇති සුවිශේෂී අනන්‍යතාව, සමාජ විද්‍යා ප්‍රවේශය නිසා සීමා වීම, එම ප්‍රවේශයේ ඇති එක් සීමාවකි. සමාජ විද්‍යා සාධක වලට වැඩි අවධානය යොමු කිරීම එයට හේතුවයි.

2. (i) 'දේශපාලන මතවාද' යන සංකල්පය අර්ථ දක්වන්න.

- දේශපාලන මතවාදවලට දීර්ඝ ඉතිහාසයක් පවතියි.
- දේශපාලන මතවාද යන වචනය භාවිතයට පැමිණියේ 18 වන සියවසේදී ය.
- කාර්මික විප්ලවයක් සමඟ බටහිර යුරෝපයේ සිදු වූ සමාජ, ආර්ථික සහ දේශපාලන පරිවර්තනයට සමගාමීව නූතන දේශපාලන මතවාද බිහිවිය.
- දේශපාලන මතවාදයක්,
  - සමාජයේ දේශපාලනයට බලපෑම් කරයි.
  - දේශපාලන ක්‍රියාකාරීත්වයට සහ දේශපාලන පරිවර්තනයට මඟ පෙන්වයි.
  - සමාජයේ විශාල ජන කොටසක් ආකර්ෂණය කර ගැනීමට සමත් වේ.
  - දේශපාලන මතිමතාන්තර සහ විශ්වාස ආදියෙන් සමන්විත නිශ්චිත අදහස් සමුච්චයකි.
- ඕනෑම දේශපාලන මතවාදයක පොදු ලක්ෂණ
  - එකිනෙකා ට සංගත වූ අදහස් මාලාවකින් සමන්විත වේ.
  - සමාජයේ යම් යම් කොටස්වල දේශපාලන විඥානය, විශ්වාස සහ ඉදිරි දැක්ම හැඩ ගැස්වීමට ද සමත් වේ.
- සමාජ කොටස් දේශපාලන ක්‍රියාකාරීත්වයට යොමු කිරීමේ හැකියාව ද සහිතය.
  - මෙයට නිදසුන් ලෙස ලිබරල්වාදය, ජාතිකවාදය, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය, සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය, ෆැසිස්ට්වාදය, රාජ්‍ය සුභසාධනවාදය, නව ලිබරල්වාදය යන මේවා නිදසුන් ලෙස දැක්විය හැක.

(ii) දේශපාලන මතවාදයක් ලෙස සමාජවාදය විස්තර කරන්න.

හැඳින්වීම

'සමාජවාදය' පිළිබඳ අදහස යුරෝපයේ 19 වැනි සියවසේ මුල් කාලයේ සිට මතු වී තිබිණ. පොදු දේපළ අයිතිය සහ සමාජ සමානාත්මතාව එහි මූලික මූල ධර්ම වේ.

- 19 වැනි සියවසේ දෙවන භාගයේ ආරම්භ වූ මාක්ස්වාදී සමාජවාදය විසිවැනි සියවසේ දී ප්‍රබල දේශපාලන මතවාදයක් ලෙස පැහිරිණි.
- එය ලිබරල්වාදයට සහ ධනවාදයට විකල්පනයක් මෙන්ම විකල්පයක් ද විය.
- සමාජවාදයේ ප්‍රධාන අදහස නම් ධනවාදී ක්‍රමය අහෝසි කිරීම, පන්තිභේදය කුරන් කිරීම සහ ආර්ථික සමාජ අසමානතාවය කුරන් කිරීමය. එසේම දේපළවල පොදු සමාජීය අයිතිය වෙනුවෙන් ද එය පෙනී සිටියේ ය.
- සමාජවාදය ප්‍රබල මතවාදයක් බවට පත් කරන ලද්දේ මාක්ස්වාදය විසිනි.

අන්තර්ගතය

- සමාජවාදය යන අදහස විකුවන අවධි දෙකක් හඳුනා ගත හැකිවේ.

I. ධනවාදී ක්‍රමය යටතේ පැවති පෞද්ගලික දේපළ ක්‍රමය වෙනුවට පොදු දේපළ ක්‍රමයක් පිළිබඳ විකල්පයක් ඉදිරිපත් කිරීම.

II. කාල් මාක්ස් සහ ෆෙඩ්රික් එංගල්ස් විසින් මාක්ස්වාදය නමින් සමාජවාදය පිළිබඳ නව මතවාදයක් ඉදිරිපත් කිරීම. මෙය විද්‍යාත්මක සමාජවාදය යනුවෙන් හැඳින්වේ.

- 1848 දී ප්‍රකාශයට පත් කළ 'කොම්යුනිස්ට් ප්‍රකාශනය' මඟින් කාල් මාක්ස් සහ ෆෙඩ්රික් එංගල්ස් විසින් සමාජවාදය පිළිබඳ මාක්ස්වාදී න්‍යාය ඉදිරිපත් කරන ලදි.

- සමාජවාදයේ මතවාදී අන්තර්ගතය;

I. ධනවාදී පෞද්ගලික දේපළ ක්‍රමය වෙනුවට සාමූහික අයිතිය පදනම් කරගත් පොදු දේපළ ක්‍රමයක් ඇති කිරීම.

II. පන්ති විරහිත සමාජ ක්‍රමයක් නිර්මාණය කිරීම.

III. සමාජ වාදයට අනුව රාජ්‍යය ක්‍රියාත්මක වූයේ නිෂ්පාදන මාර්ගවලට හිමිකම් කියන අතලොස්සක් වූ සමාජ පන්තියේ අභිලාෂ වෙනුවෙනි.

IV. සමාජවාදී න්‍යාය රාජ්‍යය හඳුනා ගන්නේ නිෂ්පාදන මාර්ගවලට හිමිකමක් නැති බහුතර ජනතාව සූරාකෑම සඳහා පවතින දේශපාලන ආයතනයක් ලෙසයි.

V. පීඩාකාරී උපකරණයක් වූ රාජ්‍ය යාන්ත්‍රණය අහෝසි කර දැමීම, රාජ්‍යය පිළිබඳ සමාජවාදී මතවාදයෙන් අවධාරණය කෙරේ.

VI. සෑම මනුෂ්‍යයෙකුටම සම්මානාක්මතාවයකින් සහ නිදහසින් යුතුව ජීවත් වීමට අවශ්‍ය සමාජ, ආර්ථික වටපිටාව සැකසීම, සමාජවාදී දෘෂ්ටියේ මූලික අරමුණයි.

- විසි වැනි සියවසේ දී සමාජවාදය ප්‍රබල දේශපාලන දෘෂ්ටියක් බවට පරිවර්තනය විය.

- විප්ලවවාදී සමාජවාදයට සමාන්තරව කුන්වැනි ලෝකයේ සමාජවාදී ධාරා කිහිපයක් ද ගොඩ නැගිණ.

නිගමනය

- දේශපාලන මතවාදයක් ලෙස සමාජවාදයේ ඇති විශේෂත්වය දැක්වීම.
- සමාජවාදය පන්ති බෙදීම සහ ඒ මත පදනම් වන රාජ්‍යය අහෝසි කිරීම අවධාරණය කරයි.
- සමාජවාදී සමාජයක ඊළඟ අවධිය කොම්යුනිස්ට් සමාජයක් නිර්මාණය කිරීම බව සමාජවාදීහු විශ්වාස කරති.
- සමාජ සහ ආර්ථික සම්මානාත්මතාවය පිලිබඳව අවධාරණය කරන එකම දේශපාලන මතවාදය සමාජවාදයයි.

3. (i) 'රාජ්‍යය' යන සංකල්පය අර්ථ දක්වන්න.

- රාජ්‍යය යනු ඓතිහාසික සහ සමාජීය ප්‍රපංචයකි.
- රාජ්‍යයේ ස්වභාවය සමාජයේ ඓතිහාසික වර්ධනයන්ට අනුකූලව වෙනස් වී ඇත.
- ගෝත්‍රික රාජ්‍යයේ සිට නූතන ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රාජ්‍යය තෙක් රාජ්‍යයේ ඓතිහාසික විකාශනය සිදුවී තිබේ.
- නූතන භෞමික රාජ්‍යය ප්‍රධාන අංග හතරක් යටතේ සංවිධාන ගත කොට තිබේ.

I. නිශ්චිත දේශ සීමාව

II. ජාතික පදනම

III. ආණ්ඩුව

IV. ස්වාධිපත්‍යය

(ii) රාජ්‍යය, සමාජය තුළ ඉටු කරන භූමිකාව පැහැදිලි කරන්න.

හැඳින්වීම

- රාජ්‍යය සහ සමාජය අතර නොබිඳිය හැකි සම්බන්ධතාවක් පවතී.
- රාජ්‍යයකින් තොරව සංවිධානාත්මක සමාජයක් පවත්වා ගෙන යා නොහැකි ය.
- සමාජයෙහි පවත්නා දේශපාලන බලයේ කේන්ද්‍රීය ප්‍රකාශනය රාජ්‍යයයි.

අන්තර්ගතය

- රාජ්‍යය සමාජයක් පාලනය කිරීමට නිර්මානය වූ බල ව්‍යුහවල සහ ආයතනවල එකතුවකි.
- රාජ්‍යයේ භූමිකාව පුළුල් සහ සංකීර්ණ වේ.
- රාජ්‍යය සමාජය තුළ ඉටු කරන භූමිකාව පහත සඳහන් පරිදි දැක්විය හැකිය.

I. නීතියේ, සමාජ පරිසරයේ සහ දේපළවල භාරකාරත්වය.

II. ආර්ථික පරිපාලනය සහ මෙහෙය වීම.

III. සමාජ පාලනය, මෙහෙයවීම සහ සමාජ අධීක්ෂණය.

IV. සමාජයේ නීතිය සහ සාමය පවත්වා ගැනීම.

V. යුද්ධ ප්‍රකාශ කිරීම සහ යුද්ධ කිරීම.

- රාජ්‍යය සමාජයක පැවැත්ම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය සාධකයකි.
- රාජ්‍යයේ වැදගත්කම වඩාත් හොඳින් අවබෝධ කර ගත හැක්කේ රාජ්‍යයක් නොමැති විට සමාජයක පැවතිය හැකි තත්ත්වය පිළිබඳ පරිකල්පනය කරන විටදී ය.
- සමාජයක සංවිධානාත්මක පැවැත්ම, ඒකාග්‍රතාව, සුරක්ෂිතතාව සහ සමාජ යහපැවැත්ම ආදිය සඳහා රාජ්‍යයේ පැවැත්ම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

(iii) ආණ්ඩුව රාජ්‍යයෙන් වෙනස් වන්නේ කෙසේ ද?

- රාජ්‍යය සහ ආණ්ඩුව එකිනෙකට සම්බන්ධ වුවත්, ඒ දෙක එකක් ම නොවේ.
- රාජ්‍යය ස්ථිර ආයතනයක් වන අතර ආණ්ඩුව කලින් කලට වෙනස්වීමේ ලක්ෂණ සහිතය.
- පූර්ව ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී දේශපාලන ක්‍රම වල රාජ්‍ය සහ ආණ්ඩුව අතර වෙනසක් නොපැවතිණි.
- ආණ්ඩුව යනු රාජ්‍යය සමන්විත වී තිබෙන ප්‍රධාන සාධකවලින් එක් සාධකයක් පමණි.
- රාජ්‍යයේ ස්වාධිපත්‍යය ක්‍රියාත්මක කරන සංවිධානය ආණ්ඩුව වේ.
- ආණ්ඩුවකින් නියෝජනය වන්නේ එක් විශේෂිත දේශපාලන මතවාදයක් හෝ දේශපාලන පක්ෂයක හෝ පක්ෂ සන්ධානයක අභිලාෂ වන අතර, රාජ්‍යයෙන් ප්‍රතිමූර්තිමත් කෙරෙන්නේ පොදු ඉලක්ක සහ පොදු පරමාදර්ශයන් ය.

II කොටස

4. (i) ශ්‍රී ලංකාවේ බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිත පාලන කාලය තුළ සිදු වූ ආර්ථික පරිවර්තනය කෙටියෙන් සාකච්ඡා කරන්න.

හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකාවේ බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිත පාලන කාලය යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ 1796 - 1948 අතර කාල වකවානුවයි. මේ අධ්‍යාය තුල ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික පරිවර්තනය කෙරෙහි ප්‍රධාන බලපෑම් කළ කාලයකි. මෙය 1833 කෝල්බෲක් ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක වූ කාලයත් 1931 ඩොනමෝර් ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක වූ කාලයක් කාලයද විය. මූලික වශයෙන් මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ දෙක යටතේ මෙරට සිදු වූ ආර්ථික සහ සමාජ පරිවර්තනයන් පහත සඳහන් අන්දමට දැක්විය හැකි ය.

- රජයේ වෙළඳ අධිකාරය අහෝසි කිරීම සහ ලිබරල් ධනවාදී ආර්ථික ක්‍රමයට පදනම් වැටීම.
- දේශීය නිෂ්පාදන විදේශීය වෙළඳ පලට යැවීමත් විදේශීය නිෂ්පාදන වලට ලාංකික සමාජය හුරුවීමත් හේතුවෙන් ලාංකික සමාජය විදේශීය වෙළඳපලේ බලපෑමට ලක් වීම.
- තුන්න ධනේශ්වර ආර්ථිකයට අවශ්‍ය පදනම් සකස් වීම සහ වෙළඳ වැවිලි හා අපනයන - නිර්යාත ආර්ථිකය මත පදනම් වූ යටත් විජිත ධනවාදී ආර්ථිකයක් නිර්මාණය වීම. ඒ වන විට ලංකාවේ පැවතියේ මූලික වශයෙන් ග්‍රාමීය ගොවි ආර්ථිකයක් සහ පෘතුගීසි හා ලන්දේසි යුගයෙන් ආරම්භ වූ සීමිත වාණිජ ආර්ථිකයකි.
- රාජකාරී ක්‍රමය අහෝසි කිරීම නිසා නිදහස් ශ්‍රම වෙළඳපොළක් බිහිවීමට පදනම වැටීම.
- දේශීය ව්‍යවසායක පන්තියක් බිහිවීම. වෙළඳාම හා කම්කරු හා ප්‍රවාහන භෞන්ත්‍රාත් පතල් කර්මාන්තයන්, අරක්කු රෙත්ත ගැනීමෙන් ඔවුන්ගේ ආරම්භක ව්‍යාපාරික කටයුතු විය.
- ශ්‍රී ලංකාව ප්‍රාථමික කෘෂිකාර්මික ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදකයෙකු ලෙස ලෝක ධනවාදී ආර්ථිකය සමඟ සම්බන්ධ වීම.
- ප්‍රාග්ධනය සම්පාදනය සඳහා වාණිජ බැංකු ක්‍රමයක් ආරම්භ කිරීම.

- වාණිජ ධනපති පන්තිය පදනම් කොට ගෙන සහ වතු වගාවේ පැතිරීමත් සමග දේශීය ධනපති පන්තියක් බිහිවීම.
- වතු වැවිලි ආර්ථිකයේ අභිවෘද්ධිය උදෙසා දේශීය, විදේශීය ආයෝජකයන් දිරි ගැන්වීම අරමුණු කරගත් ප්‍රතිපත්ති නිර්මාණය වීම.
- වරාය, දුම්රිය මාර්ග, මහාමාර්ග, සන්නිවේදන යනාදි ක්ෂේත්‍රවල දියුණුව.
- ආනයන අපනයන ආර්ථිකයක් ඇති වීම සහ ලංකාවේ ආර්ථිකය ලෝක ධනවාදී වෙළඳපොළ සමඟ සම්බන්ධ වීම.
- විදේශ වෙළඳපළ මුල්කරගත් වැවිලි ආර්ථිකයකින් සහ දේශීය වෙළඳපළ මුල්කරගත් යැපුම් ආර්ථිකයකින් සමන්විත ද්විත්ව ආර්ථිකයක් ඇති වීම.
- කෝල්බෘක් ප්‍රතිසංස්කරණවලින් හඳුන්වා දෙන ලද නිර්බාධවාදී ධනවාදී ක්‍රමයෙන් සුභසාධක රාජ්‍ය ක්‍රමය මාරුවීමත් සමග 1930 ගණන් වලදී නූතන සුභසාධක රාජ්‍ය ක්‍රමයකට පදනම සකස් වීම
- ඩොනමෝර් රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභා කාලයේ දී ගොවිජනපද ව්‍යාපෘති ආරම්භ කිරීම

(ii) බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිත පාලන කාලය තුළ ශ්‍රී ලංකාවෙහි සිදු වූ පරිවර්තනයෙහි නිවුණු සමාජීය පැතිකඩ විස්තර කරන්න.

- රාජකාරී ක්‍රමය අහෝසි කිරීම ඇතුළුව වැඩවසම්වාදය අහෝසි කිරීමට ක්‍රියා කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙසින් සමාජයේ පැවති කුල ව්‍යුහය දුර්වල සහ වෙනස් වීම.
- වතුවගාවට ප්‍රමුඛත්වය දීමේ ප්‍රතිඵලය ලෙස දේශීය කෘෂිකර්මාන්තය රජයේ අවධානයෙන් ගිලිහී යාම.
- ආර්ථික රටාව වෙනස් වීම හේතුවෙන් පැරණි වැඩවසම් රටාව යටතේ දක්නට ලැබුණු පාරම්පරික සමාජ බෙදීම් ක්‍රමයෙන් අහෝසි වීම, සහ නව පන්ති ව්‍යුහයක් නිර්මාණය වීම. දේශීය ධනපති පන්තිය, කම්කරු පන්තිය සහ නාගරික මධ්‍යම පන්තිය, මෙලෙස බිහි වූ ප්‍රධාන නව සමාජ පන්ති කිහිපයි.
- නාගරීකරණය නිසා බටහිර සංස්කෘතියට හැඩ ගැසුණු නාගරික මධ්‍යම පන්තියක් බිහි වීම.
- සමාජ ව්‍යුහයේ සංචලතා ක්‍රියාවලියට පදනම වැටීම.
- සාමාන්‍ය ජනතාව අතර ගොවි පන්තින්ට අමතරව වතු කම්කරු සහ නාගරික නිර්ධන පන්තියක් බිහිවීම.
- බටහිර සංස්කෘතික බලපෑම්වලට ලාංකික සමාජය ක්‍රමයෙන් නතුවීම.
- සිවිල් සමාජය බිහි වීම පුළුල් වීම සහ සිවිල් සමාජයේ ක්‍රියාකාරිත්වය වර්ධනය වීම.
- කෝල්බෘක් පාලන ක්‍රමය යටතේ ඇරඹුණු සමාජ පරිවර්තන ක්‍රියාවලිය කවදුරත් පුළුල් වෙමින් වර්ධනය වීම විසි වැනි සියවසේ මුල් භාගයේදී සිදුවිය.

නිගමනය

- බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිත පාලන සමයේ ඇති වූ සමාජ පරිවර්තන, ආර්ථික හා දේශපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ වල ප්‍රතිඵලයක් විය. එයට ප්‍රධාන සාධකයක් වූයේ යටත් විජිත ධනවාදී ක්‍රමයක් ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කිරීමයි.

- යුරෝපීය සංස්කෘතිය පැතිරීම ද මෙම ක්‍රියාවලියට දායක විය.
- දේශීය සමාජයේ ප්‍රභූ පන්තීන් මෙම පරිවර්තනයෙන් ප්‍රතිලාභ ලැබුව ද, සාමාන්‍ය ජනතාවගෙන් අති බහුතරයට එවැනි ප්‍රතිලාභ නොලැබිණි.

5. (i) සුළුතර වාර්ගික ප්‍රජාවන්ගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම සම්බන්ධව සෝල්බරි ව්‍යවස්ථාවේ තිබූ විධිවිධාන කෙටියෙන් විස්තර කරන්න.

හැඳින්වීම

සෝල්බරි ව්‍යවස්ථාව මගින් සුළුතර ජනකොටස්වල අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම අරමුණු විධිවිධාන යොදනු ලැබුයේ රටේ බහුතර ජන කණ්ඩායමට, සීමා නොවන ආකාරයේ පාලන බලයක් ලැබුනහොත් ඒ බලය සුළුතර කණ්ඩායම්වලට අවාසිවන පරිදි යෙදවිය හැකිය යන කරුණ සැළකිල්ලට ගැනීම හේතු කොටගෙන ය. මේ අනුව සුළු ජන කණ්ඩායම්වල අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමේ අරමුණෙන් විධිවිධාන කිහිපයක් ම සෝල්බරි ව්‍යවස්ථාවට ඇතුළත් කරන ලදී.

- 29 (2) වගන්තිය. මෙය සුළු ජන කොටස්වල අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා පැවති ප්‍රබලතම ව්‍යවස්ථා විධිවිධානය විය. මේ වගන්තියේ සඳහන් විධිවිධාන වලින් අපේක්ෂා කළේ වාර්ගික හෝ ආගමික පදනම මත වෙනස්කම් සිදු කරන නීති පැණවීම වැළැක්වීමටය.
- බහු මන්ත්‍රී ඡන්ද කොට්ඨාශ ක්‍රමය. මෙම ඡන්ද කොට්ඨාශ පිහිටුවීමෙන් සෝල්බරි කොමිසම අපේක්ෂා කළේ ඇතැම් ප්‍රදේශවල ප්‍රධාන ජනවර්ගය සමග මිශ්‍රව සිටින සුළුජාතීන්ට පාර්ලිමේන්තු නියෝජිතයන් සැපයීමයි.
- නියෝජිත මන්ත්‍රී මණ්ඩලයට නාමකරණයෙන් සාමාජිකයන් සය දෙනෙකු පත් කිරීම. මෙම විධිවිධානය යොදන ලද්දේ මහමැතිවරණයකින් ප්‍රමාණවත් නියෝජිතයන් ලබා නැතිවට හෝ නැති වූ කිසියම් ජන කොටසක් වේ නම් ඔවුනට නියෝජිතයන් ලබා දීම සඳහා ය.
- සෙනේට් මණ්ඩලය පිහිටුවීම. තනි නියෝජිතයක් නොලැබූ සුළු ජන කොටස් සෙනේට් මණ්ඩලය තුළ නියෝජිතය වීමට අවස්ථාව සලසා දීම මගින් සුළු ජන කොටස්වල අපේක්ෂා ආරක්ෂා කරගත හැකි බවය යන විශ්වාසයක් සෝල්බරි කොමිසම් ව තිබිණි.
- ස්වාධීන රාජ්‍ය සේවා කොමිසන් සභාව
  මේවා සුළු ජන ප්‍රජාවගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ගෙන තිබූ ව්‍යවස්ථාමය ක්‍රියාමාර්ග ය.

(ii) ඉහත (i) හි ඔබ සඳහන් කළ විධිවිධානවල අපේක්ෂිත අරමුණු ඉටු වී ඇයි කෙටියෙන් සාකච්ඡා කරන්න.

සෝල්බරි ව්‍යවස්ථාවේ සඳහන් සුළු වාර්ගික ප්‍රජාවගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමේ විධිවිධාන එම ව්‍යවස්ථා සම්පාදකයන් අපේක්ෂා කළ අන්දමට ඉටු නොවූ බව සඳහන් කල හැකි ය.

- 29 (2) වගන්තිය සුළුතර අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් ව්‍යවස්ථා විධිවිධානයක් ලෙස සැළකිය නොහැකි ය. මෙහි දර්ශන පථය සහ අභිප්‍රාය සීමා වූ අතර එහි භෞතික නත්වය අපැහැදිලි එකක් විය.

- සෙනෙට් මණ්ඩලය පිහිටුවීමට මූල් වූ අරමුණු වලින් එකක් වූයේ සුළු ජාතීන්ගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම වුව ද, එම මණ්ඩලයට නියෝජිතයන් පත් වූ ආකාරය අනුවත් එයට හිමි වූ බලතල වල ස්වභාවය අනුවත් මේ අරමුණ සෝල්බරි කොමිසම අපේක්ෂා කළ ආකාරයට ඉටු වූයේ නැත.
අගමැතිවරයා විසින් සුළු ජාතිකයන් වෙනුවෙන් සෙනෙට් සභිකයන් පත් කිරීමේ දී ඔවුන්ගේ සුළු ජන පදනම සැළකිල්ලට ලක් කළ ද ඒ කරුණට හෙළින් ඔවුන්ගේ දේශපාලන පක්ෂ පදනම සැළකිල්ලට ගත් බව පෙනෙන්නට තිබුණි. එබැවින් ඔවුහු බොහෝ විට ඔවුන් නියෝජනය කළ සුළු ජන පදනම අමතක කර අගමැතිවරයාගේ පක්ෂයට ලැදි පිරිසක් ලෙස ක්‍රියා කළ හ.

- බහුමන්ත්‍රී ඡන්ද ක්‍රමයෙන් කොමිසම අපේක්ෂා කළ අරමුණු ඉටු කරගැනීමට නම් කොන්දේසි දෙකක් ඉටු විය යුතුව තිබුනි. එනම් (1) බහු මන්ත්‍රී ආසනයක් සඳහා ඉදිරිපත් විය යුත්තේ සුළු ජාතීන් වෙනුවෙන් එක් අපේක්ෂකයෙකු පමණක් වීම සහ (2) එලෙස ඉදිරිපත් වන අපේක්ෂකයාට දේශපාලන පක්ෂ පදනමින් තොරව සුළු ජාතීන්ට අයත් සෑම කෙනෙකුම ඡන්ද ප්‍රකාශ කිරීම. නමුත්ගේම නියෝජිතයෙකු පත් කරගත හැකි ආකාරයට ඉහත සඳහන් අන්දමට සුළු ජාතීන් සෑම විට ම ක්‍රියා කළ බව ලංකා මැතිවරණ ඉතිහාසය තුලින් දක්නට ලැබෙන්නේ නැත. උදාහරණ වශයෙන් 1952 සහ 1956 වසර වල පැවැති මහමැතිවරණ වලදී බදුල්ල සහ බලන්ගොඩ යන බහු මන්ත්‍රී ආසන වලින් කිසිදු දුර්ඩ අපේක්ෂකයෙකුට ජයග්‍රහණය කිරීමට හැකි වූයේ නැත.

- නාමකරණයෙන් මන්ත්‍රීවරුන් සය දෙනෙකු පත් කිරීමේ විධිවිධානයෙන් අපේක්ෂා කළේ යුරෝපීය, බර්ගර් සහ මුස්ලිම් ජාතිකයන් වෙනුවෙන් ප්‍රමාණවත් නියෝජිතයන් සංඛ්‍යාවක් පත් කර ගැනීම ය. මේ ක්‍රමය යටතේ 1947 මහමැතිවරණයෙන් පසු යුරෝපා ජාතිකයන් සිව් දෙනෙකු ද බර්ගර් ජාතිකයන් දෙදෙනෙකු ද 1952 මහමැතිවරණයෙන් පසු දෙවන පාර්ලිමේන්තුවට යුරෝපියයන් තිදෙනෙකු ද බර්ගර් ජාතිකයන් දෙදෙනෙකු ද පත් කරන ලද්දේ සුළුතර කණ්ඩායම් වලට ප්‍රමාණවත් නියෝජනයක් දීමේ අරමුණෙනි. එසේ වුව ද, 1956 සිට ~~1970~~ 1965 දක්වා බලයේ සිටි බණ්ඩාරනායක ආණ්ඩු සිංහල පීඩිත කුලවලට නියෝජනයක් දීම සඳහා මේ විධිවිධානය භාවිතා කළේ ය.

- තව ද, අගමැතිගේ උපදෙස් මත පත්වන මේ මන්ත්‍රීන් සැබැවින් ම සුළුජන මන්ත්‍රීවරුන් ලෙස හැඳින්වීමේ හැකියාවක් නොවී ය. මන්ත්‍රීවරුන් කිහිපදෙනෙකු හැරුණු විට සෙසු මන්ත්‍රීවරු සුළු ජාතීන්ගේ අයිතිවාසිකම් වෙනුවෙන් ක්‍රියා කිරීම වෙනුවට ආණ්ඩුවේ ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියා මාර්ග වලට විරුද්ධ ව නොයැමට වග බලා ගත් හ.

- ව්‍යවස්ථාවෙන් රාජ්‍ය සේවා කොමිසම පිහිටුවන ලද්දේ සුළු ජන අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමේ අරමුණෙන් නොවූව ද, කොමිසම පිහිටුවීම අරඹයා ඇති කළ විධිවිධාන සහ එය ක්‍රියාත්මක වූ ආකාරය තුළින් සුළු ජන කණ්ඩායම් වලට අයත් රාජ්‍ය සේවකයන්ගේ ආරක්ෂාව කිසියම් ප්‍රමාණයකට ඉටු වූ බවක් පෙනෙන්නට තිබුණි.

නිගමනය

නිදහසින් පසු ලංකාවේ ප්‍රබල පාන අයිතිවාසිකම් යුක්ත දීම සඳහා යහපත් අරමුණක් සෝල්බරි ව්‍යවස්ථාවේ සම්පාදකයින්ට තිබිණ. එහෙත් නිදහසින් පසු කාලයේදී පාන වාර්ගික කරුණය උත්සන්න වීමේ ප්‍රතිඵලය වූයේ මෙම විධි විධාන නිසි ලෙස ක්‍රියාත්මක නොවීමයි.

එහි අවසාන ප්‍රතිඵලය වූයේ දිවයින තුල වාර්ගික සම්බන්ධතා සාමකාමී ලෙස පවත්වා ගැනීමට, සෝල්බරි ව්‍යවස්ථාවේ විධි විධාන වලට නොහැකි වීමයි.

6. ශ්‍රී ලංකාවේ 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙහි ජනාධිපති ධුරයේ බලතල සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් සංශෝධන මඟින් සිදු කරන ලද වෙනස්කම් පෙන්වා දෙන්න.

(i) 18වන සංශෝධනය

මෙම සංශෝධනය මගින් ලද්දේ ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය කරන දේශපාලන ස්ථාවරත්වය සඳහා විධායක ජනාධිපතිවරයාගේ බලතල ශක්තිමත් කළ යුතු ය යන කරුණය මත ය. ඒ අනුව පහත සඳහන් වෙනස්කම් ජනාධිපතිවරයාගේ බලතල සම්බන්ධයෙන් සිදු කරන ලදී.

- ජනාධිපතිවරයා සඳහා පැවැති ධුර දෙකෙහි සීමාව ඉවත් කිරීම
- 17 වන සංශෝධනය මගින් ගොඩ නගන ලද සංවරණ සහ තුලන ක්‍රමයන්ගෙන් නිදහස් ව ජනාධිපතිවරයාට ස්වාධීන කොමිෂන් සභාවලට පත් කිරීම් කිරීමට බලපාල ලබා දීම සහ එම කොමිෂන් සභා ජනාධිපතිට යටපත් කැබීම
- ස්වාධීන කොමිෂන් සභාවල සාමාජිකයන් ඉවත් කිරීමේ බලය ද ජනාධිපතිවරයාට ලබා දීම
- කලින් පැවැති ව්‍යවස්ථා සභාව වෙනුවට ගොඩනගන ලද පාර්ලිමේන්තු සභාවට බලය පැවැතියේ බැඳීම්වලට ලක් නොවන උපදෙස් (non-binding advice) ජනාධිපතිවරයා වෙත ලබා දීමට ය. මෙමගින් ඉහළ අධිකරණ වලට, ස්වාධීන කොමිසන් සභාවලට සාමාජිකයන් පත්වීම සහ සිය අභිමතය අනුව පත් කිරීමට ජනාධිපතිවරයාට අධිකාරිය ලබා දෙන ලදී.
- මේ සංශෝධනයෙන් නීතිපති, විගණකාධිපති, ඔම්බුඩස්මන්, පාර්ලිමේන්තු මහලේකම් සහ අධිකරණ සේවා කොමිසමේ සභාපති හැර සෙසු සාමාජිකයන් පත් කිරීම් සම්බන්ධයෙන් ජනාධිපතිගේ බලය ප්‍රබල් කරන ලදී.

නිගමනය

18 වන සංශෝධනයෙහි සමස්ත ප්‍රතිඵලය වූයේ ජනාධිපතිවරයාගේ තත්වය, බලතල සහ අධිකාරිය තවදුරටත් ශක්තිමත් වීම ය. ඒ අනුව 1978 මුල් ව්‍යවස්ථාව යටතේ පැවැති ජනාධිපතිධුරයට වඩා 18 වන සංශෝධනය යටතේ පැවැති ජනාධිපතිධුරය වඩා බලගතු විය. මෙලෙස 18 වන සංශෝධනයෙන් තැවත ශක්තිමත් කරන ලද ජනාධිපතිවරයාගේ විධායක බලය අධිකරණය, රාජ්‍ය සේවය සහ මැතිවරණ දෙපාර්තමේන්තුවේ ස්වාධීනත්වය කෙරෙහි අභියෝගයක් විය.

(ii) 19වන සංශෝධනය

19 වන සංශෝධනය 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට සිදු කරන ලද සංශෝධන අතුරින් වඩාත් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සංශෝධනය ලෙස හැඳින්විය හැකි ය.

එහි ප්‍රධාන අංග මෙසේය

- ජනාධිපතිවරයාගේ බලතල ක්‍රියාවට නැංවීම් සංවරණ හා තුලන ක්‍රමයන්ට යටත් කිරීම.
- මේ අනුව 18 වන සංශෝධනයෙන් මුළමනින් ම ජනාධිපති වටා ඒකරාශිකර තිබුණු විධායක බලය ක්‍රියාවට නැංවීම අගමැති සමග සිදු කිරීමට විධිවිධාන යෙදීම.
- ව්‍යවස්ථා සභාව නැවත පිහිටුවන ලද අතර එතෙක් ජනාධිපතිවරයා සතුව පැවැති ඇතැම් පත් කිරීම් පිළිබඳ බලයට එමඟින් සංවරණ යෙදීම. එනම් ජනාධිපතිවරයා විසින් සිදු කරනු ලබන ඇතැම් පත් කිරීම් ව්‍යවස්ථා සභාව විසින් නියාමනය කිරීම.
- 19 වන සංශෝධනය ක්‍රියාත්මක කිරීමට පෙර ඇමතිවරු පත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් ජනාධිපතිවරයා සැලකිය යුතු බලයක් භුක්ති වින්දේ ය. මෙම සංශෝධනයෙන් ඇමතිවරුන් සහ රාජ්‍ය ඇමැතිවරුන් පත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් ජනාධිපතිවරයාට සීමාකම් පැනවිණි. ඒ අනුව කැබිනට් ඇමතිවරුන් 30 කට වඩා පත් කළ නොහැකි ය. රාජ්‍ය ඇමැතිවරුන් සහ නියෝජ්‍ය ඇමතිවරුන් 40 කට වඩා පත් කළ නොහැකි ය.
- ජනාධිපති විසින් පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන් අතුරින් ඇමතිවරුන් සහ නියෝජ්‍ය ඇමැතිවරුන් කිරීම පත් කළ යුත්තේ අගමැතිවරයාගේ උපදෙස්වලට යටත්වී ය.
- ජනාධිපතිවරයාට ඇමති මණ්ඩලයේ සංයුතිය, ඇමැතිවරුන්ට පවරන ලද විෂය කාර්ය වෙනස් කළ හැකි වුව ද, ඇමැතිවරුන් සිය ධුර වලින් පහකළ හැක්කේ අගමැතිගේ උපදෙස් මත ය.
- කැබිනට් මණ්ඩලය විසුරුවා හැරීම සම්බන්ධයෙන් ජනාධිපතිවරයා සතුව පැවති බලය ඉවත් කරන ලද අතර, කැබිනට් මණ්ඩලයේ පැවැත්ම තීරණය කිරීම පාර්ලිමේන්තුව වෙත පවරන ලදී.
- ජනාධිපති නිල කාලය වසර පහ දක්වා අඩු කිරීම සහ ජනාධිපතිධුරය කෙරෙහි මුල් ව්‍යවස්ථාවෙහි පැවැති වාර දෙකෙහි සීමාව නැවත හඳුන්වා දීම.
- පාර්ලිමේන්තු නිල කාලය වන වසර පහෙන් අවසන් මාස හය තුල හැර ජනාධිපතිවරයාට පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවා හැරීමට නොහැකි වීම.
- 19 වන සංශෝධනය යටතේ ජනාධිපතිවරයාගේ නිල කටයුතු මූලික අයිතිවාසිකම් සම්බන්ධයෙන් වූ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ මූලික අධිකරණ බලයට යටත් කිරීම. ඒ යටතේ සිවිල් සහ අපරාධමය කාරණා සම්බන්ධයෙන් ජනාධිපතිවරයාගේ මුක්තියට සීමාවක් පැනවිණි.
- 1978 මුල් ව්‍යවස්ථාවෙන් ජනාධිපතිවරයා වෙත පවරන ලද බලතල සහ කාර්යයන්ට අතිරේකව නවත් බලතල සහ කාර්යයන් කිහිපයක් මේ සංශෝධනයෙන් ජනාධිපතිවරයා වෙත පවරා ඇත. ඒවා නම්, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව පිළිපදින බවට සහතික වීම, ජාතික සහයෝගීතාව සහ සංහිඳියාව සහතික කිරීම, ව්‍යවස්ථා සභාව සහ සෙසු කොමිසන් සභාවල ස්වාධීනත්වයට පහසුකම් සැලසීම සහ මැතිවරණ කොමිසමේ උපදෙස් මත නිදහස් සහ සාධාරණ මැතිවරණ සහ ජනමතවිචාරණ පැවැත්වීම සුදුසු සහ හිතකර පරිසරයක් ඇති කිරීම

නිගමනය

- 19 වැනි සංශෝධනය, 1978 මුල් ව්‍යවස්ථාව යටතේ පැවති 'විධායක' ජනාධිපති ක්‍රමයේ සමස්ත වපුභය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම අරමුණු කොට ගෙන සකස් කරන ලද ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ යෝජනාවක ප්‍රතිඵලයකි.
- ජනාධිපතිවරයාගේ බලය සීමා කිරීම එම ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යායාමයේ එක් වැදගත් පැතිකඩකි. ඒ මගින් පාර්ලිමේන්තු කැබිනට් ආණ්ඩු ක්‍රමයේ මූලික පැති කිහිපයක් ලංකාවේ ආණ්ඩු ක්‍රමයට යලිත් හඳුන්වා දෙනු ලැබේ.
- එසේ වුවද මෙම ප්‍රතිසංස්කරණය නිසා අනපේක්ෂිත අයහපත් ප්‍රතිඵල ද ඇති විය. 2018 වසරේ අගදී සිදු වූ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා අර්බුදය එහි එක් නිමේධනීය ප්‍රතිඵලයකි.

7. (i) 'ගැටුම' යන සංකල්පය අර්ථ දක්වන්න.

- ගැටුමක් යනු පුද්ගලයන්, සමාජ කණ්ඩායම් හෝ රාජ්‍ය දෙකක් හෝ වැඩි ගණනක් අතර ඇතිවන විශේෂ සම්බන්ධතාවකි.
- ගැටුමක් යනු 'එකිනෙකාට නොපැහෙන අරමුණු ඇති පාර්ශව දෙකක් හෝ වැඩි ප්‍රමාණයක් අතර ඇති සම්බන්ධතාවයකි' යන ක්‍රිස්ටොෆර් මිචෙල් දක්වා ඇති අර්ථකථනය සිසුන්ට හාවිත කළ හැකිය.

(ලකුණු 05)

(ii) ගැටුම් වර්ගීකරණය කර ඇති ආකාරය නිදසුන් සහිතව පෙන්වා දෙන්න.

ගැටුම් වර්ගීකරණය කළ හැකි ආකාර කුනක් තිබේ.

1. සරල වර්ගීකරණය
2. කාර්යයාත්මක වර්ගීකරණය
3. දේශපාලන වර්ගීකරණය

1. සරල වර්ගීකරණය

i. පුද්ගල අභ්‍යන්තර ගැටුම්; එනම් පුද්ගලයින්ට තම සිත තැතුලේ ඇතිවන ගැටුම්. මෙම ප්‍රභේදයට අයත් ය.

ii. අන්තර් පුද්ගල ගැටුම්; පුද්ගලයින් දෙදෙනෙකු හෝ ඊට වැඩි ප්‍රමාණයක් අතර තම අන්තර් සම්බන්ධතා වලදී ඇතිවන ගැටුම් ය.

iii. කණ්ඩායම් ඇතුලත ඇතිවෙන ගැටුම්; සමාජ කණ්ඩායමකට අයත් වන පුද්ගලයින්ගේ වෙනස් අරමුණු සහ අභිලාෂ මත පදනම්ව හට ගැනෙන ගැටුම්.

iv. කණ්ඩායම් අතර ඇතිවන ගැටුම්; මෙයට අයත් වන්නේ එකිනෙකාට නොපැහෙන අරමුණු නිසා පුද්ගල කණ්ඩායම් අතර ඇතිවන ගැටුම් ය.

2. කෘත්‍යවාදී වර්ගීකරණය

දෙයාකාරයක ගැටුම් කෘත්‍යවාදී වර්ගීකරණයට අයත් වේ.

i. සාධනීය ගැටුම්, එනම්, ගැටුම අවසානයේදී, තමන්ට එයින් වාසියක් ඇති වූ බව ගැටුමේයි පාර්ශ්වකරුවන් සිතන්නේ නම් එය සාධනීය ගැටුමකි.

ii. නිෂේධනීය ගැටුම්. නිෂේධනීය ගැටුමකදී පාර්ශ්ව සිතන්නේ ගැටුම් නිසා තමන්ට අලාභයක් සිදුවූ බවයි. එවැනි ගැටුම්වලදී සිදුවන්නේ ගැටුම අවුස් කිරීමට පාර්ශ්ව පෙළඹීමයි.

3. දේශපාලන වර්ගීකරණය

මහාචාර්ය පීටර් වොලන්ස්ටීන්, තුන් ආකාරයක දේශපාලන ගැටුම් ඇති බව පෙන්වා දෙයි.

i. අන්තර් රාජ්‍ය ගැටුම්; මේවා රාජ්‍යයන් දෙකක් හෝ කිහිපයක් අතර, දේශ සීමා හෝ සම්පත් පිළිබඳ මතභේද නිසා හටගන්නා ගැටුම්ය. සමහර විට මෙවැනි ගැටුම් අන්තර් රාජ්‍ය යුද්ධ බවට ද පත් විය හැකිය.

ii. රාජ්‍ය අභ්‍යන්තර; ගැටුම් රාජ්‍යයන් ඇතුළත සිදුවන ගැටුම්වලට බොහෝ විට පදනම් වන්නේ දේශපාලන බලය පිළිබඳ ප්‍රශ්නයි. ව්‍යුහාත්මක, සමාජ, ආර්ථික, දේශපාලන, සංස්කෘතික සහ මතවාදී හේතු ඒවාට සාමාන්‍යයෙන් තුඩු දෙයි.

iii. රාජ්‍ය නිර්මාණ ගැටුම්

- මහාචාර්ය පීටර් වොලන්ස්ටීන් කියන පරිදි රාජ්‍ය නිර්මාණ ගැටුම් යනු රාජ්‍යයක් තුළ යම් කිසි භූමි ප්‍රදේශයකට අයිතිවාසිකම් කියන ප්‍රජාවක් සහ රාජ්‍යය අතර ඇති වන ගැටුම් ය.
- වාර්ගික අනන්‍යතාව, ප්‍රාදේශීය අනන්‍යතාව, බලය බෙදා ගැනීම යන මේවා අවධාරණය කරන ගැටුම් රාජ්‍ය නිර්මාණ ගැටුම් ය.
- රාජ්‍ය නිර්මාණ ගැටුම් විසඳීම සඳහා එවැනි ඉල්ලීම් වලට දේශපාලන වශයෙන් ඉඩ ලබා දෙමින් පවත්නා දේශපාලන ව්‍යුහ ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම අවශ්‍ය වේ.

(ලකුණු 10)

(iii) ගැටුම් සමථන මාධ්‍යයක් ලෙස **සහමන්ත්‍රණය (negotiation)** යන සංකල්පය ලුහුඬින් පැහැදිලි කරන්න.

- ගැටුම් සමථන ක්‍රියාවලියේදී උපයෝගී කර ගන්නා ප්‍රධාන මාධ්‍ය හතරක් තිබේ. සහමන්ත්‍රණය ඒවායින් එකකි. අනෙක් ඒවා නම් මැදිහත්කරණය, සාම ගිවිසුම් සහ සාමය ගොඩනැගීම ය.
- ගැටුම් උත්සන්න වීම වැළැක්වීමට සහ ගැටුම් විසඳීමට පාර්ශ්ව අතර සහමන්ත්‍රණය අවශ්‍ය වේ.
- රොජර් ෆිෂර් සහ විලියම් යූරි සහමන්ත්‍රණය යන්න අර්ථ දක්වන්නේ මෙපරිදිය. 'සහමන්ත්‍රණය යනු අපට අන්‍යයන්ගෙන් ලබා ගැනීමට වුවමනා දේ ලබා ගැනීම සඳහා යොදා ගන්නා මාධ්‍යයකි. ඔබ සහ අනෙක් පාර්ශ්වය අතර බෙදාගත හැකි පොදු අභිලාෂ මෙන්ම පවතින විට දෙපාර්ශවය අතර එකඟතාවක් ඇතිකර ගැනීම ආමුණු කොට ගෙන සිදුවන සන්නිවේදන ද්විමාර්ගික සහමන්ත්‍රණයයි.'
- සහමන්ත්‍රණය යනු ගැටුමකට හෝ ආරවුලකට මැදි වී සිටින පාර්ශ්ව ඒවා විසඳා ගැනීම සඳහා 'කරා කිරීමේ' නැතහොත් 'සාකච්ඡා කිරීමේ' ක්‍රියාවලියයි.
- සහමන්ත්‍රණ ආකාර තුනක් තිබේ. ඒවා නම් (අ) ගැටලු විසඳීමේ සහමන්ත්‍රණය, (ආ) ආරවුල්කරු සහමන්ත්‍රණය, සහ (ඇ) තරඟශීලී සහමන්ත්‍රණය යි.

8. ප්‍රංශයේ ඩිගෝල්වාදී ආණ්ඩුක්‍රමයේ ඇති ප්‍රධාන ලක්ෂණ විස්තර කරන්න.

හැඳින්වීම

- ප්‍රංශයේ පස්වැනි සමූහාණ්ඩුවේ ආණ්ඩුක්‍රමය ඩිගෝල්වාදී ආණ්ඩුක්‍රමය ලෙසද හැඳින්වේ. එයට හේතුව එය ජනරාල් චාල්ස් ඩිගෝල් විසින් ඇති කරනු ලැබීමයි.
- එය විසින් කලින් පැවති පාර්ලිමේන්තුවේදී ආණ්ඩුක්‍රමය අහෝසි කර අර්ධ ජනාධිපති ක්‍රමයක් ඇති කරන ලදී.
- පස්වැනි සමූහාණ්ඩුව බොහෝ සේ මධ්‍යගත, ඒකීය ආණ්ඩු ක්‍රමයක් ද වේ.
- දේශපාලන අස්ථාවරභාවයට, දුර්වල විධායකය සහ මනා ලෙස සංවිධාන ගත නොවූ දේශපාලන පක්ෂ ක්‍රමයක් පැවතීම යන දුර්වලතා සහිතව තුන්වැනි හා සිව්වැනි සමූහාණ්ඩු යටතේ පැවති ආණ්ඩුක්‍රම විස්ථාපනය කිරීම එහි අරමුණ විය.
- නව ව්‍යවස්ථාවේ ප්‍රධාන නිර්මාණය වූයේ බල සම්පන්න ජනාධිපති ධූරයයි.
- මෙය වෙස්ට්මින්ස්ටර් ආණ්ඩුක්‍රමයෙන් වෙනස් ආණ්ඩුක්‍රම ආකෘතියකි.

(ලකුණු 03)

අන්තර්ගතය

පස්වන සමූහාණ්ඩුව යටතේ ජනාධිපතිවරයා.

- ජනාධිපතිවරයා රාජ්‍ය නායකයා, ද ජාතික සමගියේ සංකේතයද වෙයි.
- රටේ ඇති දේශපාලන බෙදීම් සහ පක්ෂ දේශපාලනයෙන් ස්වාධීනය සිටිය යුතු යැයි අපේක්ෂා කෙරේ. (ඇල්ජීරියානු අර්බුදය අවස්ථාවේ දී මෙන්)
- ජනාධිපතිවරයා සිටින්නේ පාර්ලිමේන්තුවට ඉහළින්. පාර්ලිමේන්තුව අගමැතිවරයා හා කැබිනට් මණ්ඩලය ජනාධිපතිවරයාට පහළින් සිටිති.
- ජනාධිපතිවරයා පාර්ලිමේන්තුවට වඩා බලතල අතින් බලවත් විධායකයේ ප්‍රධානියායැ.
- අගමැතිවරයා සහ ඇමතිවරුන් පත් කරනු ලබන්නේ ජනාධිපතිවරයා විසිනි.
- ඇමතිවරුන්ට කැබිනට් මණ්ඩලයේ සහ ව්‍යවස්ථාදායකයේ සමගාමී සාමාජිකත්වය දැරිය නොහැකිය. ව්‍යවස්ථාදායකයේ සාමාජිකයෙකු කැබිනට් මණ්ඩලයට පත් කරනු ලැබූ විට ඔහු/ඇය පාර්ලිමේන්තුවේ සාමාජිකත්වයෙන් ඉල්ලා අස්විය යුතුය.
- විධායකය සහ ව්‍යවස්ථාදායකය අතර බලතල බෙදීමක් තිබේ.
- මුලදී සිබුණේ ජනාධිපතිවරයා ඡන්ද විද්‍යාලයකින් තෝරා පත් කිරීමේ ක්‍රමයයි. පසුව 1962 දී එය වෙනස් කර, ජනාධිපතිවරයා සෘජු මහජන ඡන්දයෙන් පත් කරනු ලැබීම ආරම්භ විය.
- ජනාධිපතිවරයාට හදිසි අවස්ථා බලතල ද තිබේ. ඔහුට හදිසි අවස්ථාවක් ප්‍රකාශයට පත් කළ හැකිය.
- ජනාධිපතිවරයා තෝරා පත් කරන්නේ පස් වසරක ධූර කාලයකටය.
- ජනාධිපතිවරයා විසින් අගමැතිවරයා පත් කරනු ලබන අතර, ඔහු කැබිනට් ඇමතිවරුන් පත් කරන්නේ අගමැතිවරයාගේ උපදෙස් මතය.
- පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයෙකු නොවන අයෙකු අගමැති ලෙස පත් කිරීමට ද ජනාධිපතිවරයාට බලය තිබේ.

- අගමැතිවරයා ජනාධිපතිවරයා විසින් පත් කරනු ලැබූ පසු ඔහුට/ ඇයට පාර්ලිමේන්තුවේ බහුතර විශ්වාසය ලබා ගැනීම අවශ්‍ය නොකෙරේ. අගමැතිවරයාට වැදගත් වන්නේ ජනාධිපතිවරයාගේ විශ්වාසයයි.

(ලකුණු 15)

නිගමනය

- සාකච්ඡා සමූහාණ්ඩුවෙන් ප්‍රංශයට හඳුන්වා දෙන ලද්දේ ද්විත්ව විධායක ~~ඒකාධිපති~~ අර්ධ ජනාධිපති ක්‍රමයකි.
- ඩිගෝල්වාදී ක්‍රමයේ ප්‍රධාන ලක්ෂණ වන්නේ
  (අ). ආණ්ඩුක්‍රමය ජනාධිපති කේන්ද්‍රීය වීම
  (ආ). විධායකය ව්‍යවස්ථාදායකයෙන් ස්වාධීන වීම.
- ශ්‍රී ලංකාවේ 1978 පළමු ජනරජ ව්‍යවස්ථාව විසින් ඇති කරන ලද ආණ්ඩුක්‍රමයට ආදර්ශය වූයේ ප්‍රංශයේ ඩිගෝල්වාදී ආණ්ඩුක්‍රමයයි.
- මෙම ප්‍රංශ ඩිගෝල්වාදී ආණ්ඩු ක්‍රමය බොහෝ කලකින් සංශෝධන වලට භාජනය කර නැත.

(ලකුණු 02)

9. (i) 'රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති' යන්න නිර්වචනය කරන්න.

"රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති" යන්න නිර්වචනය කළ හැකි ආකාර කිහිපයක් තිබේ. එම අර්ථකථන ආශ්‍රයෙන් "රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති" යන්න පිළිබඳව පැහැදිලි අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට අපට හැකි වේ.

- රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති යනු දේශපාලන ක්‍රියාවලියකි. එය සියලු පූර්වැසියන්ට අදාළ දෙයක් ද වෙයි.
- රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති යනු එක් ප්‍රතිපත්ති ලේඛනයකට හෝ අවස්ථාවකට සීමා වන්නක් නොවේ.
- රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාවලියේ අවධි කිහිපයක් තිබේ. ඒවා නම් ප්‍රතිපත්ති න්‍යාය පත්‍රය සකස් කිරීම, ප්‍රතිපත්ති නිර්මාණය, ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාවට නැගීම සහ ප්‍රතිපත්ති ඇගයීමයි.
- රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති නිර්මාණය කරන්නේත්, ක්‍රියාවට නගන්නේත් දේශපාලන අධිකාරියයි.
- රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති වලින් ආමන්ත්‍රණය කරන කරුණු ඇත්ත වශයෙන් පවතින ඒවා මෙන්ම මනඃකල්පිත ඒවා ද විය හැකිය.
- රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තිවල ස්වරූපය, අන්තර්ගතය සහ ක්‍රියාවට නැංවීමේ ක්‍රියාවලිය, ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කරන බලධාරීන් සතුව ඇති තොරතුරු අනුව වෙනස් විය හැකිය.
- තෝමස් ආර් ඩයි රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති යන්න අර්ථ දක්වන්නේ ආණ්ඩු කරන්නේ මොනවාද? ඒවා එසේ කරන්නේ මන්ද? සහ එයින් ඇතිවන වෙනස කුමක්ද යනුවෙනි.
- හැරල්ඩ් ලැස්වෙල්ට අනුව, ආණ්ඩුවේ ක්‍රියාකාරී සැලසුමේ ඇති අපේක්ෂිත වැඩසටහන් අරමුණු, ඇගයීම් සහ භාවිත රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තියට අයත් වෙයි.
- ජේම්ස් ඇන්ඩර්සන් රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තිය යන්න අර්ථ දක්වා තිබෙන්නේ, රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳව ඇති දැනුම ප්‍රයෝජනයට ගනිමින් යම් කිසි ගැටළුවක් විසඳීම සඳහා ආණ්ඩුවේ ක්‍රියාධරයන් අනුගමනය කරන පැහැදිලි අරමුණක් සහිත ක්‍රියාවලියක් ලෙසය.

(ලකුණු 05)

(ii) රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාදාමයේදී දේශපාලන විධායකය සහ ස්ථිර විධායකය සතු භූමිකාව පැහැදිලි කරන්න.

හැඳින්වීම

- නූතන ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ආණ්ඩු ක්‍රමවල රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාවලියේදී දේශපාලන සහ ස්ථිර විධායකය යන දෙකම වැදගත් කාර්ය භාරයක් ඉටු කරයි.
- සාම්ප්‍රදායික වටහා ගැනීම වූයේ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය දේශපාලන විධායකයේ වගකීම බවත් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම ස්ථිර විධායකයකට අයත් නිලධාරීන්ගේ කාර්යය බවත්ය.
- දේශපාලන හා ස්ථිර විධායකයට අමතරව, තවත් බල ආයතන දෙකක් ද, අවශ්‍ය අවස්ථාවන්හි රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාවලියට සම්බන්ධ වෙයි. ඒ ව්‍යවස්ථාදායකය සහ අධිකරණයයි.
- ප්‍රාදේශීය සහ ග්‍රාමීය මට්ටමෙන් ඇති රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාවලියට ප්‍රාදේශීය හා පලාත් පාලන අධිකාරීහු ද සම්බන්ධ වෙයි.

(ලකුණු 03)

අන්තර්ගතය

<u>දේශපාලන විධායකයේ කාර්යභාරය</u>

- දේශපාලන න්‍යායට අනුව රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයේ අවසාන බලධාරියා වන්නේ දේශපාලන විධායකය වන කැබිනට් මණ්ඩලයයි.
- දේශපාලන විධායකය, රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති නිර්මාණය පිළිබඳව ව්‍යවස්ථාදායකය හරහා මහජනතාවට වගකියයුතු.
- ජනාධිපති ආණ්ඩුක්‍රමයකදී පවා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදන සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාවලියට නායකත්වය දෙන්නේ දේශපාලන විධායකයයි.
- ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී දේශපාලන විධායකය, සිවිල් සේවය මත රැඳෙයි.
- පාර්ලිමේන්තු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ආණ්ඩුක්‍රමවල, ව්‍යවස්ථා සම්පාදන න්‍යාය පත්‍රය කුමක්දැයි තීරණය කරන්නේ දේශපාලන විධායකය වන කැබිනට් මණ්ඩලයයි.
- එබැවින් දැනට සිදුවන්නේ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති සම්පාදන ක්‍රියාවලියේදී දේශපාලන විධායකය, ව්‍යවස්ථාදායකය අභිභවා සිටීමයි.

<u>ස්ථිර විධායකයේ කාර්යභාරය</u>

- නූතන රාජ්‍යවල ස්ථිර විධායකය පිහිටුවා තිබෙන්නේ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමට හා රාජ්‍ය පරිපාලන කටයුතු වලටය. එය 'නිලබල ක්‍රමය' සහ 'සිවිල් සේවය' යනුවෙන් හඳුන්වනු ලබන පුද්ගලයින්ගෙන් සමන්විත ස්ථිර ආයතනයකි.
- ස්ථිර විධායකය යන්ත්‍ර සළකනු ලැබෙන්නේ අ-දේශපාලනික විශේෂඥයින්ගෙන් සමන්විත ආයතනයක් ලෙසය. ආණ්ඩුව වෙනස් වුවද, මෙම ස්ථිර විධායකය වෙනස් නොවේ. එබැවින් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම සැලකෙනු ලබන්නේ දේශපාලන නොවන තාක්ෂණික ව්‍යායාමයක් ලෙසයි.
- ස්ථිර විධායකයේ ප්‍රධාන කාර්යය ආණ්ඩුවේ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාවට නැගීමයි. එය දේශපාලන විධායකයේ නායකත්වය යටතේ ක්‍රියාත්මක වන්නේ ස්වාධීනවයි.

- රාජ්‍ය පරිපාලනය පිළිබඳ සාම්ප්‍රදායික න්‍යායට අනුව ස්ථිර විධායකයට ප්‍රතිපත්ති සම්පාදන වගකීමක් නැත.
- එහෙත් වර්තමානයේ සැලකෙන්නේ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති වල ඇති සංකීර්ණතාව නිසා නිලධාරීන් දේශපාලඥයින් අභිබවා ඉදිරියට පැමිණ ඇති බවයි. මවුනට ඒ සඳහා අවශ්‍ය විශේෂඥතාව ද, දැනුම ද, තොරතුරු ද තිබේ.
- සමහරුන් තර්ක කරන්නේ වර්තමානයේ නිලධාරීන් සැබෑ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් වී ඇති බවයි. මෙය හැඳින්වෙන්නේ දේශපාලනය නිලධාරීකරණය වීම ලෙසය.

(ලකුණු 10)

නිගමනය

- ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාවලියේ දී දේශපාලන විධායකය සහ ස්ථිර විධායකය සම්බන්ධීකරණයෙන් යුතුව ක්‍රියා කිරීම අවශ්‍ය වේ. එමෙන්ම ස්ථිර විධායකය දේශපාලන වශයෙන් අපක්ෂපාති විය යුතුය.
- දේශපාලඥයින් ද මහජනතාව ද රාජ්‍ය පරිපාලනයට සෘජුව බලපෑම් නොකළ යුතු යයිද මතයක් පවතී.
- රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති තුළින් මහජන ප්‍රශ්න විසඳී නැතැයි යන විවේචනය ද සමාජයේ තිබේ. රැකියා විරහිත භාවයේ ගැටලුව නොවිසඳී තිබීම නිදසුනකි.
- නූතන ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රටවල ස්ථිර විධායකය රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයේදී විශාල කාර්යයක් ඉටු කරයි. නිලධාරීන් සතු විශේෂඥ දැනුම හා පළපුරුද්දත් සංකීර්ණ සමාජ ගැටළු පිළිබඳ මවුන් සතු අවබෝධයත් එයට හේතුවයි.

(ලකුණු 02)

10. පහත සඳහන් ඕනෑම මාතෘකා දෙකක් පිළිබඳ ව කෙටි සටහන් ලියන්න.

(i) ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ ප්‍රතිපත්තියට බලපාන සාධක

- භූ - දේශපාලනික සහ භූලෝපායික සාධක

i. ඉන්දියානු සාගරයේ මධ්‍ය ලක්ෂයක පිහිටීම

- ➢ ශ්‍රී ලංකාව ඓතිහාසික සහ නූතන ප්‍රධාන නාවුක මාර්ගවලට යාබද දිවයිනක් වශයෙන් පිහිටා තිබීම.
- ➢ ලෝක බලවතුන්ගේ සාගරික උපාය මාර්ගවල (වෙළඳ, ආර්ථික, දේශපාලනික සහ ආරක්ෂක ආදී වූ උපාය මාර්ග) නොසලකා හැරිය නොහැකි ස්ථානයක පිහිටීම.

ii. දකුණු ආසියාතික රටක් සහ ඉන්දියානු සාගරයේ වටදිගර කලාපයේ (Indian ocean rim region) රටක් ලෙස පිහිටා තිබීම.

- ➢ මේ නිසා බහු පාර්ශ්වික විදේශ ප්‍රතිපත්තිය ආශ්‍රිතව SAARC කලාපීය සංවිධානයේත්, BIMSTEC, IORA වැනි සාගරික වටදිගර කලාපීය සංවිධානවලත් ක්‍රියාකාරී සාමාජිකයකු ලෙස ක්‍රියාත්මක වීම.

- කලාපීය සහ ජාත්‍යන්තර බල තුලනය

ගෝලීය බල තුලනයේ සිදුවන වෙනස්කම් සහ දකුණු ආසියා කලාපයේ මෙන්ම ආසියාවේ සිදුවන දේශපාලන, ආර්ථික, වෙළඳ සහ ආරක්ෂක යන ක්ෂේත්‍රවල වෙනස්කම් විදේශ ප්‍රතිපත්තියේ හැඩය තීරණය කිරීමට බලපාන බව.

- දේශපාලන ආර්ථිකය

  නිදහසින් පසු බලයට පත් ආණ්ඩු අනුමානය කරන ආර්ථික සහ සංවර්ධන දෘෂ්ටිවාද, උපාය මාර්ග සහ සැලසුම්.

- පාලන තන්ත්‍රයේ සහ දේශපාලන ප්‍රභූන්ගේ අභිලාෂ

  බලයට පත් වන පාලන තන්ත්‍ර සහ දේශපාලන නායකයින්ගේ අභිලාෂ අනුව බහු පාර්ශ්වික සහ ද්වී පාර්ශ්වික විදේශ ප්‍රතිපත්තිවල වෙනස්කම් සිදුවන බව.

- ජාතික අභිලාෂයෙන් සහ ජාතික බලය

  ජාතියක් ලෙස පවතින අභිලාෂ (national interests) සහ දේශපාලන ස්ථාවරත්වය, ආර්ථික ධාරිතාවන්, මිලිටරි ශක්තිය යනාදී සාධක විදේශ ප්‍රතිපත්තියේ ස්වභාවය තීරණය කරන බව.

- ජන සමාජයේ අපේක්ෂා, මහජන මතය සහ අධිපති දෘෂ්ටීන්

  මහජන මතය සහ බහුතර මහජන මතය හැසිරවිය හැකි අධිපති දෘෂ්ටීන් විදේශ ප්‍රතිපත්තියට බලපාන බව.

- කුඩා රාජ්‍යයක් (Small state) වීම

  භෞමික සහ දේශපාලන, ආර්ථිකමය බලය අතින් කුඩා රාජ්‍යයක් වීම නිසා, කුඩා රාජ්‍යයන්ට අනන්‍යවන ගැටළු ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ ප්‍රතිපත්තිය කෙරෙහි බලපාන බව. ප්‍රධාන බලවතුන් පසුපස යාමට සිදුවීම (band wagoning) ඒ හේතුකොටගෙන සිදුවන තත්ත්වයකි.

(ii) ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ආණ්ඩුක්‍රමයේ ප්‍රධාන ලක්ෂණ

- ව්‍යවස්ථානුකූලවාදය

I. පටු අර්ථය : ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් තුළ ආණ්ඩු ක්‍රමයේ ස්වභාවය, ආයතන සහ භාවිත තීරණය කරනු ලැබ තිබීම සහ ඒ අනුව ආණ්ඩුකරණය සිදුවීම.

II. පුළුල් අර්ථය : සංචරණ සහ තුලන, බලතල බෙදීම්, බලතල වෙන් කිරීම, මූලික නිදහස සහ මූලික අයිතීන් සුරැකීම සහ නීතියේ ආධිපත්‍ය සහිත ආණ්ඩු ක්‍රමයකට පදනම් මූලධර්ම සැකසීම.

- මහජන පරමාධිපත්‍ය

  ආණ්ඩු බලය ජනතාව නැමැති උල්පතින් නිර්මාණය වන බව සැලකීම සහ දේශපාලන බලය මහජන කැමැත්ත මත රඳා පැවතීම.

- බලතල වෙන් කිරීම සහ බලතල බෙදීම

  ආණ්ඩු බලය එක් පුද්ගලයෙකු හෝ ආයතනයක් වෙත කේන්ද්‍රගත වීම වැළැක්වීම මෙහි අරමුණයි.

- සංචරණ සහ තුලන

I. ආණ්ඩුවේ ව්‍යවස්ථාදායක, විධායක සහ අධිකරණ යන ආයතනවලින් එකක් අනිත් ආයතන අභිබවා යන්නේ නම් එම ආයතනය සෙසු ආයතන විසින් සංචරණය කළ යුතු බව.

II. ආණ්ඩුවේ ආයතන අතර බල සමතුලිතතාව.

- නීතියේ ආධිපත්‍යය

I. නීතිය ඉදිරියේ සමානත්වය (equality before law)

II. ව්‍යවස්ථාදායක සහ විධායක බලය පුද්ගල නිදහස ආරක්ෂා කරනු පිණිස නෛතික සංවරණයකට සහ අධිකරණයේ විමර්ශනයට පාත්‍ර විය යුතු වීම.

- මානව අයිතිවාසිකම් කඩවුරු වීම.
  විශ්ව පරිමාණ මානව අයිතිවාසිකම් සහ ව්‍යවස්ථාවෙන් අර්ථ දක්වනු ලබන මූලික අයිතිවාසිකම් සුරක්ෂිත වීම.

- සීමිත ආණ්ඩුව.
  සංවරණයට සහ තුලනයට ලක් වූ බලතල සහිත ආණ්ඩුවේ ධූර කාලය ද සීමිතය.

- ප්‍රජාවට වගවීම.

- නිදහස් සහ සාධාරණ මැතිවරණ.

(iii) ජාත්‍යන්තර දේශපාලනයේ රාජ්‍ය ක්‍රියාධරයෝ

රාජ්‍යය ක්‍රියාධරයින් වශයෙන් ජාතික රාජ්‍යය සහ සෘජුවම ජාතික රාජ්‍ය විසින් සාමාජිකත්වය දැරෙන සහ නැසිරවෙන අන්තර්ජාතික සංවිධාන මෙයින් අදහස් කෙරේ.

1. ජාතික රාජ්‍යය

- ජාත්‍යන්තර දේශපාලනයේ සාම්ප්‍රදායිකව ප්‍රධාන ක්‍රියාධරයා ලෙසින් සැලකුනේ ජාතික රාජ්‍යයන්ය. මෑත කාලීනව රාජ්‍ය නොවන ක්‍රියාධරයින් ජාත්‍යන්තර පද්ධතිය තුළ බලපෑම් සහගත තත්වයක් අත්කර ගත්ත ද ඒ තුළ රාජ්‍යයේ භූමිකාව දුර්වල වී නැත.
- තුනන ජාතික රාජ්‍යයට පදනම වැටුණේ 1648 වෙස්ට්ෆේලියා ගිවිසුම මගින් ඇති කළ එකඟතා ආශ්‍රයෙනි. වෙස්ට්ෆේලියානු මූලධර්ම විසින් රාජ්‍ය අභ්‍යන්තර (intra state) සහ අන්තර් රාජ්‍ය (inter state) සම්බන්ධතා සම්බන්ධ වැදගත් කොන්දේසි දෙකක් ප්‍රකාශයට පත් කෙරිණි.

I. රාජ්‍යයන් ස්වාධිපති ඒකකයන් ය. අභ්‍යන්තර කටයුතු සම්බන්ධයෙන් රාජ්‍යයන්ට ස්වාධීනත්වය හිමි වේ.

II. රාජ්‍ය අතර සම්බන්ධතා රාජ්‍යයන්ගේ ස්වාධිපත්‍යය ස්වාධීනත්වය පිළිගැනෙන සේ හැඩ ගැසිය යුතුය.

- 1933 මොන්ටිවිඩියෝ සම්මුතිය මගින් භූමිය, ජනගහනය, ආණ්ඩුව සහ සෙසු රාජ්‍යයන් සමග සබඳතා පැවැත්විය හැකිවීමේ ධාරිතාව රාජ්‍යයේ අංග ලක්ෂණ ලෙසින් ප්‍රකාශයට පත් කෙරිණි.

2. අන්තර් ජාතික රාජ්‍ය සංවිධාන

- ආණ්ඩුව මගින් සෘජුවම රාජ්‍යයන් නියෝජනය කෙරෙන අන්තර්ජාතික සංවිධාන අන්තර්ජාතික රාජ්‍ය සංවිධාන ලෙස හැඳින්වේ.
- අන්තර්ජාතික රාජ්‍ය සංවිධාන රාජ්‍යයන්ගේ සංයුක්ත අවශ්‍යතා ලබාදුන්පත් කර ගැනීම පිණිසත්, බහු පාර්ශ්වීය සහයෝගීතාව (multi lateral cooperation) නිර්මාණය කිරීම උදෙසාත් පෙළඹී තැබී ඇත.
- වත්මන් ජාත්‍යන්තර පද්ධතිය තුළ ප්‍රමුඛතම අන්තර්ජාතික රාජ්‍ය සංවිධානය වන්නේ එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානයයි.
- අරමුණු අතින් අන්තර්ජාතික රාජ්‍ය සංවිධාන වර්ග කිහිපයක් හඳුනාගත හැකිය.

i. ගෝලීය පරිමාණ සංවිධාන (උදා: එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය, ලෝක වෙළඳ සංවිධානය, ලෝක බැංකුව)

ii. කලාපීය සංවිධාන (SAARC, EU, ASEAN)

(iv) ඉන්දීය ආණ්ඩුක්‍රමයේ ප්‍රධාන ලක්ෂණ

- ඉන්දියාව ඒකීය සහ සංඝීය ලක්ෂණ දෙකම පෙන්නුම් කරන ආණ්ඩුක්‍රම මාදිලියක් සහිත නිසා අර්ධ සංඝීය ව්‍යුහයක් සහිත බවට හඳුනා ගැනේ.
- කෙසේ වෙතත්, සංඝීය වාදය ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ සෘජුව සඳහන් වී නැත. එසේ වුවත් ඉන්දියාවේ ඇත්තේ සන්ධීය ක්‍රමයක්ය යන පොදු පිළිගැනීමක් තිබේ.
- අනෙකුත් සංඝීය ක්‍රම වල මෙන් ප්‍රාන්ත වල බල සමමිතිකතාව ඉන්දීය ආණ්ඩු ක්‍රමයේ දක්නට නොලැබේ. ඒ වෙතුවට ඇත්තේ ප්‍රාන්ත අතර බල අසමමිතිය බවකි. ඒ අනුව සමහර ප්‍රාන්ත වලට අනෙක් ප්‍රාන්ත වලට වඩා වැඩි බලතල තිබේ.
- ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට අනුව ශක්තිමත් මධ්‍යම ආණ්ඩුවක පැවැත්ම අවධාරණය කර තිබේ.
- එහෙත් මෑත කාලීන ප්‍රවණතා ප්‍රකට කරන්නේ ප්‍රාන්තවල ස්වායත්තකාව වැඩි දියුණු වෙමින් පවතින බවයි.
- ඇමරිකාවේ ඇති සාම්ප්‍රදායික සංඝීය ක්‍රමයක දක්නට ලැබෙන සෘජු, දෘඪ භාවය ඉන්දියානු ආණ්ඩුක්‍රමයේ දක්නට නොලැබේ. ඒ වෙතුවට නම්‍ය සංඝීය ක්‍රමයක් ඉන්දියාවේ පවතී.
- ඉන්දියානු ආණ්ඩුක්‍රමය වෙස්ට්මින්ස්ටර් ක්‍රමයක්, ජනරජ ක්‍රමයක් අතර මිශ්‍රණයක් හා එකතුවක් ලෙස නිර්මාණය කර තිබේ.

(v) දේශපාලන පක්ෂවල කාර්යයන්

මැතිවරණමය හෝ වෙනත් ක්‍රමයකින් ආණ්ඩු බලය ජයග්‍රහණය කිරීම පිණිස සංවිධානය වී ඇති පුද්ගල කණ්ඩායමක් දේශපාලන පක්ෂයක් ලෙස හැඳින්විය හැක. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ක්‍රමවල දේශපාලන පක්ෂ සතු කාර්යභාරය අධිකාරීවාදී නැතහොත් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී නොවන ක්‍රමවල පක්ෂවල කාර්යභාරයෙන් වෙනස් විය හැකිය. සමස්ථයක් ලෙස ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ක්‍රමවල ඇති දේශපාලන පක්ෂවල කාර්යභාරය පහත සඳහන් පරිදි හඳුනාගත හැකිවේ.

- **නියෝජනය**

ජන්ද දායකයින්ගේ සහ සාමාජිකයින්ගේ මත සහ අභිලාෂ දේශපාලන ක්‍රමය තුළ සහ දේශපාලන ආයතන තුළ නියෝජනය කරන්නේ පක්ෂ විසිනි.

- දේශපාලන අභිමතාර්ථ හැඩ ගැන්වීම - මැතිවරණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශන, දැනුවත් කිරීමේ උපකරණ සහ ප්‍රචාරක රැස්වීම් ආශ්‍රයෙන් දේශපාලන වැඩසටහන් හැඩ ගැන්වීම.
- විවිධ සමාජ කණ්ඩායම්වල අභිලාෂ ඒකරාශී කිරීම සහ ඒවා දේශපාලන සහ ප්‍රතිපත්ති න්‍යාය පත්‍රයට එකතු කිරීම.
- ජනතාව මෙහෙයවීම සහ ජනතාවට දේශපාලන අධ්‍යාපනයක් ලබා දීම සහ ජනතාව දේශපාලන ඉලක්ක සඳහා මෙහෙයවීම.
- ආණ්ඩුබලය සංවිධානය කිරීම - ආණ්ඩුවට ඒකාග්‍රතාව සහ ස්ථාවරත්වය සැපයීම, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ක්‍රම වලට පක්ෂ වලින් කොර පැවැත්මක් තැත.
- දේශපාලන ක්‍රමයේ සුජාතභාවයට දායකත්වය සැපයීම - පුරවැසියන්, සමාජ කණ්ඩායම් සහ ආණ්ඩුව අතර සබඳතාව ගොඩ නැගීම තුළින් එය සිදු කෙරේ.
- දේශපාලන ප්‍රභූ කණ්ඩායම් නිර්මාණය කිරීම සහ නව කණ්ඩායම් බඳවා ගැනීම. දේශපාලන ප්‍රභූ තන්ත්‍රය යනු දේශපාලන බලය අභ්‍යාස කරන සමාජ ස්තරයයි. නැතහොත් දේශපාලන පංතියයි. දේශපාලන පක්ෂවල ප්‍රධාන කාර්යක් වන්නේ මෙම දේශපාලන ප්‍රභූ ස්තරය නිර්මාණය කිරීම සහ ඒ වෙත නව සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීමයි.

PAST PAPERS WIKI
WWW.PastPapers.WIKI